

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Кафедра мовної підготовки іноземних громадян

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University
Department of Language Training of Foreign Citizens

«Наукова спільнота студентів XXI століття»

**Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної студентської
конференції
(16–17 квітня 2019 року, м. Суми)**

**II All-Ukrainian Scientific and Practical Student Conference
«Scientific Community of the Students of the XXI Century»
(Sumy, April 16–17, 2019)**

Суми
Сумський державний університет
2019

7. Попова Я. Коммуникативная обработка табуированных речесмыслов в институциональном дискурсе: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Я. В. Попова. – Красноярск, 2014. – 238 с.
8. Стернин И. А. Русский речевой этикет [Электронный ресурс]/ И. А. Стернин. – Режим доступа : <http://qoo.by/Ovm>.
9. «Табу-путеводитель» для путешественников (в работе) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://islam-today.ru/obsestvo/etiket>.

КИТАЙСЬКІ ІМЕНА ТА ПРИЗВИЩА У СВІТЛІ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР

Ло Сінь, студент гр.21, Китай
Науковий керівник: Н.М. Кальниченко, ст. викл. м Харків,
ХДУ ім. В.Н. Каразіна

В Україні в даний час навчається дві тисячі студентів з Китайської Народної Республіки. Близько сімдесяти українських вузів домовилися з навчальними закладами Китаю про співпрацю: здійснюються наукові обміни, проходять конференції. Це означає, що українські студенти можуть поїхати на навчання в Китай, а китайські студенти – в Україну. Все більше українців цікавляться китайською культурою, вивчають китайську мову. Так, наприклад, в Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна 2009

році почав роботу Інститут Конфуція. До завдань Інституту входить:

організація курсів китайської мови та популяризація культури Китаю; проведення наукових конференцій; організація стажувань в вузах КНР для викладачів і студентів та ін.

У зв'язку з цим, в своїй доповіді ми хочемо акцентувати свою увагу на питаннях діалогу культур та формуванні поліетнічної толерантності.

В чому це виражається? Почнемо з самого початку, зі знайомства з китайськими студентами. Коли знайомляться з китайцями, то імена – Лян Цзявень, Чжан Мінцан, Ло Сінь – для українських студентів звучать екзотично. Вони кілька разів перепитують, неправильно вимовляють і, в кінцевому результаті, не запам'ятовують. А викладачі, за згодою китайських студентів, дають російські або українські імена. Так легше, зрозуміліше для нас. Але ж китайці, на відміну від нас, наші імена запам'ятовують і вимовляють правильно. Так, де ж толерантність, запитаєте ви? Як же зрозуміти і розібратися в китайських іменах і прізвищах? Як вони переводяться на російську мову і яке їх значення? Ось тому ми і хочемо познайомити вас з китайськими іменами і прізвищами. Може бути, це допоможе краще пізнати деякі китайські традиції, що призведе до більш толерантного ставлення між нашими студентами.

Китайці почали використовувати прізвища ще до нашої ери. Спочатку вони були доступні тільки членам імператорської родини і аристократії. Згодом і прості люди стали вживати разом з ім'ям прізвище, яке переходило з покоління в покоління.

У сучасному Китаї список прізвищ дуже обмежений. Цей список не виходить за рамки таблиці «Байцясін», що в перекладі означає «Сто прізвищ» (хоча їх насправді більше, ніж сто).

Китайські прізвища, як правило, мають один склад. На листі вони виглядають як один ієрогліф. Їх походження різне. Так, деякі прізвища походять від виду діяльності, наприклад, Тао – гончар. (Порівняйте з російськими або українськими прізвищами, наприклад: Гончаров, Гончаренко, Кузнецов, Коваленко). Інші прізвища – від назв держав, (наприклад, Юань). А всіх чужинців китайці називали Ху.

Жінка після заміжжя часто вже не бере прізвище чоловіка, а залишає своє, або бере подвійне прізвище (своє + чоловіка). На листі це виглядає так: дівоче прізвище + прізвище чоловіка + власна назва. Наприклад, 李 王梅丽. Перший ієрогліф 李 – це дівоче прізвище Лі, другий – 王 – прізвище чоловіка Ванг, і останній – це власна назва, Мейл.

Прізвище та ім'я в Китаї пишуться разом – спочатку йде прізвище, потім ім'я. Це тому, що китайці з повагою ставляться до предків, що поняття роду, сім'ї для китайців традиційно значили більше, ніж окрема особистість.

У старих літописах прізвище та ім'я записували через дефіс, але окремо – ніколи. Повне китайське ім'я складається з імені та прізвища, причому прізвище називається першою.

Найпоширеніші китайські прізвища:

Гуожі – державний порядок;

Демінг – гідність;

Жонг –лояльний, стійкий;

Зіан – мирний;

Кіанг – сильний;

Лианг – яскравий;

Мінж – мудрий;

Ронг – військовий;

Фа – видатний;

Хуан – щастя;

Ейгуо – країна любові, патріот;

Юн – хоробрий;

Яозу – почитає предків.

І якщо китайських прізвищ не так багато, всього кілька сотень, то імен - набагато більше. Історія походження такої кількості китайських імен пов'язана з древніми звичаями. Протягом усього життя людина мала кілька імен, які відзначали його дорослішання, риси характеру або професію. Ще в середині 80-х років ХХ століття у багатьох китайців було неофіційне ім'я в дитячому віці. Наприклад, Лі Чженьфань (Брюс Лі) мав дитяче ім'я

Лі Сяолун (Лі Маленький Дракон), що стало згодом його прізвиськом.

Також цікаво, що в Китаї було прийнято міняти ім'я протягом життя, у зв'язку з важливими подіями або етапами життя.

Ми в Україні звикли, що питання про те, як назвати дитину, вирішується за допомогою списку з описом характеристик, якими наділене те чи інше ім'я. В цьому і полягає головна особливість і відмінність – жоден батько в Китаї не керується такими списками. В основі вибору лежать переваги самих батьків, їх фантазія і уява. Тому китайське ім'я має коротке, але яскраве значення, що розкриває всю суть.

Значення китайських імен дуже схоже на добрі побажання щасливого життя, які батьки дають дітям при народженні. Наприклад, розповідають таку історію. Батьки відомого генерала Юе Фея, коли у них народився син, побачили, що на дах їхнього будинку сіли лебеді. Батько і мати загадали бажання, щоб їх хлопчик літав так само високо і далеко, як ці красиві птахи. І назвали його Фей, що означає «політ, літати».

Чоловічі китайські імена найчастіше відзначають мужні риси характеру, військову доблесть, розум – Бокин (повагу переможцеві), Гуоджі (державний порядок), Кіанг (сильний), Лианг (яскравий).

Серед китайських жіночих імен виділяються імена зі значенням краси, витонченості, доброти. Деякі імена походять від

назв дорогоцінних каменів і квітів – Аі (любов), Джіао (витончена, прекрасна), Жилан (райдужна орхідея), Кіанг (троянда), Куіфен (смарагдова).

Китай – це самобутність і оригінальність у всіх сферах. Китай – це своя філософія, і кожне окреме ім'я – це продумана частина цієї філософії. Китайські імена мають свої особливості. І по звучанню, і по характеристикам вони відрізняються від інших. Які ж іменні особливості імен?

Найчастіше підбирається саме те значення, яким батьки хочуть наділити свого сина чи дочку по життю. Тому більшість імен – це всілякі чесноти: доброта, щедрість, сила, добробут. Але, крім цього, є ряд назв, що уособлюють дорогоцінні камені, флору, фауну і інші явища.

Китаєць ніколи не дасть ім'я дитині, якщо воно буде негарним і неблагозвучним. Однак такий підхід поширений більше в наші дні. А в стародавні часи на красу не звертали уваги, навпаки, було прийнято називати дитину якимось образливим прізвиськом, що має дуже погане значення. Це робилося для того, щоб захистити дитину, відігнати від нього злих духів. Ті подумують, що малюка в сім'ї не люблять, і не будуть його турбувати.

Батьки називали дітей настільки страшними іменами, що уряду КНР довелося видати окремий наказ, який забороняв давати подібні імена дітям.

Цікаво, що поділ на чоловічі і жіночі імена відбувається тільки за значенням. Ніяких інших ознак у вигляді закінчень, відмін і інших традиційних показників не існує. Всі вони короткі, в основному, односкладові або двоскладові. Ім'я китайців рідко означає об'єкт, в основному це епітет. Популярні китайські імена найчастіше складаються з двох ієрогліфів.

Як називають дівчат. Дівчинку батьки називають красивим милозвучним ім'ям, що означає щось прекрасне:

- дорогоцінні камені: перлина, яшма, нефрит;
- квіти: ранковий жасмин, райдужна орхідея, невеликий лотос;
- погодні явища; ранковий світанок, місяць, ранкові хмари;
- інтелектуальні здібності: розумна, ясна, мудрість, індиго;
- привабливі зовнішні дані: красива і квітуча, чарівна, витончена;
- природні об'єкти: пекінський ліс, ластівка, весняна квітка, хмара.

У Китаї дівчат часто називають словами, які мають ніжне і вишукане звучання і таке ж значення:

Аймінъ – народна любов;

Бію – напівдорогоцінне каміння;

Веікі - оберігає любов;

Джі - внутрішня краса;

Джіао - приваблива, прекрасна і витончена;
Дзин – золота, золото;
Гуанхуй – світиться, промениста, яскрава і блискуча;
Ксіу – володіє витонченістю;
Чи – приваблива, красива;
Мінчжу – коштовність, перлина;
Нуо – витончена жінка;
Сюін – обдарована, квітка;
Сян – легка, пурхача, літаюча;
Чуньшен – народилася навесні;
Шу – розважлива, справедлива;
Юбі – смарагд;
Юнру – чарівна;
Юнхуа – вічно квітуча.

Як називають хлопчиків. Для хлопчика батьки підбирають ім'я, яке символізує:

- багатство;
- фізичну перевагу: силу, високий зріст, швидку реакцію;
- риси характеру: чесний, розумний, старанний, почитає предків;
- високі цілі: відкривач, вчений, патріот, який одержує велич;
- природу: почитає річку, гори, вітер, море;
- предків і культові об'єкти: річка Янцзи.

В цьому випадку підбирають для імені значення, що символізують хоробрість і силу:

Вей – престижний;

Вейжа – мудрець, мислитель;

Вейдун – захищає Схід;

Веньян – чеснота, чистий;

Джиан – хлопчик з прекрасним здоров'ям;

Уйй – самостійний, незалежний;

Демін – добра душа;

Зіхай – син-герой, сміливий;

Лао – мудрець, філософ;

Танзін – тихий, спокійний;

Чжицзян – має велику силу волі і прагнення;

Шенлі – щасливий, переможець;

Ейгуо – патріот, який любить свою країну;

Юншен – той, хто живе вічно, на століття в пам'яті;

Юшенг – стійкий, рішучий.

Зміна імені. У Китаї довгі роки була традиція зміни імені при досягненні певного віку. При народженні малюка давали офіційне ім'я («мін») і дитяче («сяо-мін»). Коли він йшов до школи, дитяче ім'я змінювалося учнівським – «сюемін». Воно використовувалося у всіх документах його шкільного життя. Ім'я відображало інтелектуальні або фізичні здібності учня. Після здачі іспитів людина отримувала ще одне ім'я – «гуаньмін», за яким до нього

зверталися на урочистостях або важливих святах. Але зараз ці імена залишилися в минулому. Дитяче ім'я ще застосовується.

Особливості дитячих і шкільних імен в Китаї. Дитячим ім'ям називають тільки в колі сім'ї. За бажанням батьки дають дитині, крім офіційного першого імені, ще одне. Але це не обов'язково. Дитяче ім'я дуже схоже на наше домашнє прізвисько.

Раніше, відразу після народження малюка, батько йшов до провидиці, щоб дізнатися долю дитини. (Це було поширене в сільській місцевості). Якщо вона передбачала, що малюкові щось загрожує в майбутньому, наприклад, вогонь, то потрібно було дати дитяче ім'я, пов'язане з водою. І навпаки, якщо треба побоюватися води, дитина одержувала дитяче ім'я, пов'язане з вогнем.

Іноді батьки називали дитину дитячим ім'ям, яке трапляється серед ченців. Це ім'я служило оберегом. Зараз дитяче ім'я, як правило, підкреслює індивідуальні риси, зовнішність дитини, містить батьківське напуття або просто це красиве слово.

Найкрасивіші дитячі китайські імена:

- Хун – веселка;
- Лі – маленький дракон;
- Чуньліня – весняний ліс;
- Чуньгуан – весняне світло;
- Дунь – щит воїна.

Друге ім'я у китайців. Коли китаєць вступає в шлюбний вік (20 років у юнаків і 15-17 років у дівчат), він отримує друге ім'я («цзи»), за яким до нього звертаються друзі, родичі, сусіди.

Зміна імені – цілий ритуал. Хлопець одягає шапку, стає перед батьком і той називає друге ім'я. Дочки заколюють шпильку у волосся, а далі процедура зміни імені така ж. «Цзи» включає два ієрогліфи і доповнює те ім'я, яке дали при народженні. Наприклад, друге ім'я Мао Цзедуна – Жуньчжі. Обидва імені перекладаються як «приносить користь». Іноді друге ім'я означає порядок народження дитини в сім'ї:

- Бо – перший;
- Чжун – другий;
- Шу – третій;
- Цзи – для всіх інших дітей.

Прізвисько в Китаї. Добре освічені люди, представники знаті в Китаї ще мали **хао** – прізвисько. Прізвисько дуже популярно серед вчених і літераторів.

Запозичення імен з інших мов. Сучасні батьки в КНР нерідко називають дітей красивим іноземним ім'ям: Брюс, Джекі, Іван, Олівія, Ума, Бьянка, Джордж, Донна. Так що, якщо Ви познайомитеся з Лі Селеною або Го Умою, дуже не дивуйтеся.

У своєму виступі ми хочемо нагадати, що толерантність у міжнаціональних відносинах – це не просто терпимість до іншої нації, а готовність зрозуміти іншу думку, не нав'язуючи своїх

принципів, поглядів, переконань по відношенню до нації; вміння знайти компроміс, тому відбувається двосторонній процес. І ще: толерантність серед молоді – це вміння, залишаючись самим собою, усвідомлювати і відчувати особливу цінність і внутрішню специфіку іншого, несхожого на тебе людини.

Список літератури

1. История и виды китайских имен и фамилий [Электронный ресурс] / Ю. Лися // Аспирант и соискатель . – 2013 . – №5 . – С. 23-27 . – Режим доступа: <https://rucont.ru/efd/496824>
2. Тань Аошуан. Китайская картина мира: Язык, культура, ментальность. М., 2004. С. 7-8.

АРХЕТИПНА СИМВОЛІКА В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АРАБСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ СВІТОГЛЯДНІЙ СИСТЕМІ

*Махмуд Валід, студент гр.МЦ.м-808і, Йорданія
Науковий керівник: М. М. Набок, канд. філол. наук
м. Суми, СумДУ*

Утворення етносів, народів, націй тісно пов'язано з їх архетипами. *Архетип* (грец. *arche* – початок, походження і *typos* – форма, відбиток) – прообраз, первісний образ, ідея. Архетип визначає зміст, форму та спосіб зв'язку успадкованих, несвідомих прообразів і структур психіки, що впливають на особливості поведінки, мислення,